

Viulunsoiton alkeisopetuksessa käytettävä materiaali

Einari Kärnä
Marika Valmari

Opinnäytetyö
Joulukuu 2017
Kulttuuriala
Musiikin koulutusohjelma
Musiikkipedagogi (AMK)

Tekijä(t) Kärnä, Einari Valmari, Marika	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 12/2017
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Viulunsoiton alkeisopetuksessa käytettävä materiaali		
Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogi AMK		
Työn ohjaaja(t) Ritva Valoranta		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä alkeismateriaalia Suomessa työskentelevillä viulunsoitonopettajilla on käytössä, sekä opettajien kokemuksia käytössä olevan materiaalin toimivuudesta. Työn taustalla oli ajatus saada itselle, sekä tuleville että nykyisille viulunsoitonopettajille kattava yleiskatsaus kaikista käytössä olevista viulukouluista sekä oheismateriaalista.</p> <p>Alkeismateriaalin käytön ja sen ominaisuuksien selvittämiseksi tehtiin kyselytutkimus, joka lähetettiin viulunsoitonopettajille laajasti ympäri Suomea eri musiikkioppilaitoksiin kattavan otannan saamiseksi. Kyselyn vastauksia analysoitiin laadullisin menetelmin ja tutkimuksessa esille nousseet viulukoulut ja muu materiaali listattiin ylös. Käytössä olevan materiaalin hyviä ja huonoja puolia selvitettiin, sekä verrattiin opetussuunnitelmien perusteiden mukaisiin viulun tasosuoritusohjeisiin.</p> <p>Käytettyjä viulukouluja ja oheismateriaalia mainittiin yhteensä yli 40 kappaletta. Useimmat opettajat yhdistelivät opetuksessaan useampaa kuin yhtä viulukoulua ja heillä oli tapana etsiä eri oppilaille erilaista materiaalia ja mieluisia kappaleita. Kahta käytetyintä viulukoulua (Viuluni soi ja Iloinen viuluniekka) käyttivät yli 60 % kyselyyn vastanneista opettajista.</p> <p>Kyselyn tuloksista selvisi, että pääpiirteittäin opettajat olivat tyytyväisiä käyttämäänsä materiaaliin, vaikka ristiriitaisuutta ja erimielisyyttä näkyi vastauksista. He pitivät tärkeänä opetusmateriaalissa mm. loogista etenemistä, kappaleiden tuttuutta, suomenkielisyyttä ja ohjeita opettajille sekä vanhemmille. Vaikka materiaalia löytyi melko paljon, uutta ja nykyaikaisempaa suomenkielistä materiaalia kaivattiin markkinoille.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Viulu, viulupedagogiikka, alkeismateriaali, viulukoulu, viulunsoitonopetus		
Muut tiedot		

Author(s) Kärnä, Einari Valmari, Marika	Type of publication Bachelor's thesis	Date 12/2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 41	Permission for web publication: x
Title of publication Materials used in teaching the violin to beginners		
Degree programme Bachelor's Degree Programme in Music		
Supervisor(s) Ritva Valoranta		
Assigned by		
Abstract <p>The aim of the thesis was to explore the spectrum of the educational materials for beginners used by violin teachers working in Finland. Another aim was to examine the teachers' experiences on the usability of the materials. The idea was to create a high-coverage general description of all the currently used violin schools and supplementary materials for the authors and the present and future teachers.</p> <p>In order to gain an understanding of the use and properties of the elementary materials a survey was conducted. It was sent to the violin teachers of various music schools in all parts Finland to ensure a highly representative sample. The responses were analysed by using qualitative methods, and all violin schools and other materials were listed. The advantages and disadvantages of the materials were described and compared with the skill level requirements of the violin curricula.</p> <p>The study listed over 40 different violin schools and supplementary materials. Most teachers used more than one violin school, and they tended to look for different materials and pleasing pieces for different students. The two most often used violin school books (<i>Viulunsoi</i> and <i>Iloinen viuluniekka</i>) were utilised by more than 60 % of the respondents.</p> <p>The results of the survey revealed that the teachers were mostly content with the materials they used. However, inconsistencies and discrepancies could be seen in the responses as well. Logical progression and the familiarity of the pieces, Finnish language and instructions for both the teachers and parents were among the features regarded as important by the teachers. Despite the rather numerous items available on the market, new and modern Finnish material was still hoped for.</p>		
Keywords/tags (subjects) Violin, violin pedagogy, educational material, violin school, beginner, elementary, teaching		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Opetussuunnitelmat.....	5
	2.1 Käsitteet.....	5
	2.2 Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet	6
	2.3 Tasosuoritusohjeet.....	7
	2.3.1 Jousi- ja viulukäden alkeistekniikat	9
3	Muuttuva materiaali viulupedagogiikassa.....	12
4	Tutkimusmenetelmä.....	15
	4.1 Laadullinen tutkimus	15
	4.2 Tutkimuksen toteuttaminen	16
5	Tutkimuksen tulokset ja niiden analysointi	18
	5.1 Yleistiedot.....	18
	5.2 Käytössä oleva materiaali.....	21
	5.3 Miksi opettajat ovat valinneet materiaalin?	24
	5.4 Neljän käytetyimmän viulukoulun ominaisuudet	26
	5.5 Materiaalin valintakriteerit eri oppilaille	27
	5.6 Vastaako materiaali tasosuoritusohjeita?.....	29
	5.7 Millaista materiaalia kaivataan?.....	29
6	Tutkimuksen luotettavuus	32
7	Pohdinta.....	33
	Lähteet	37
	Liitteet.....	39

Kuviot

Kuvio 1. Opettajien ikäjakauma prosentteina.....	18
Kuvio 2. Maakunnat, joissa opettajat työskentelevät.....	19
Kuvio 3. Opettajien toimipaikat	20
Kuvio 4. Opettajien työkokemus prosentteina	20

Taulukot

Taulukko 1. Opettajien sukupuolijakauma.....	18
Taulukko 2. Opettajien käyttämä alkeismateriaali vuonna 2017	21

1 Johdanto

Viulunsoiton alkeisopetukseen on saatavilla monenlaisia viulukouluja ja paljon muuta materiaalia, jota opettajat käyttävät ja yhdistelevät eri tavoin. Siitä, mitä materiaalia opettajat todellisuudessa käyttävät, ja miksi, on kuitenkin vähän tietoa. Mitkä ovat niitä hyviä ominaisuuksia, jotka saavat opettajan kaivamaan saman materiaalin esiin päivä toisensa jälkeen, ja kuinka paljon viulukouluja pitää tukea erilaisella oheismateriaalilla?

Opetusmateriaali kerääntyy opettajille oman viulunsoitonopiskelun myötä, opettajaksi opiskelun kautta sekä kollegojen neuvojen avulla. Loppujen lopuksi materiaalin kerääminen on opettajan oman mielenkiinnon varassa. Suomen musiikkioppilaitosten liitolla (jatkossa käytetään myös lyhennettä SML) on julkaisu *Viulun ohjelmistoluettelo 2005*, jossa se listaa viulukouluja, harjoituksia, etydejä, sävellyksiä ym. perustasolta 1 musiikkiopistotasoon asti, mutta listattu ohjelmisto on melko vanhaa ja hankalasti löydettävää. Uutta materiaalia on tullut tuon julkaisun jälkeen paljon ja tulee jatkuvasti, mutta sen löytäminen voi olla haastavaa ilman aktiivista etsimistä tai jonkun suosittelua.

Käytössä olevan materiaalin ja sen käytön syiden selvittämiseksi päädyimme tekemään kyselytutkimuksen. Lähetimme Webropol-kyselyn noin 200:lle musiikkiopiston, konservatorion, kansalaisopiston sekä yksityisen musiikkikoulun viulunsoitonopettajalle ympäri Suomen. Niistä saimme vastauksia 41 kappaletta.

Opinnäytetyön tavoite oli muodostaa lista opettajien käyttämästä alkeismateriaalista. Tämä lista voisi olla apuna sekä nykyisille että tuleville opettajille materiaalin etsimisessä. Toisena tavoitteena oli selvittää, mitä hyviä ominaisuuksia käytettävässä materiaalissa on sekä kerätä opettajilta ideoita materiaalin kehittämistä ja uutta materiaalia varten. Kysyimme opettajilta myös materiaalin soveltuvuudesta SML:n tasosuoritusohjeissa mainittujen tekniikoiden opettamiseen ja saimme samalla paljon mielipiteitä tasosuorituksia koskien. Uudet opetussuunnitelmien perusteet jul-

kaistiin kirjoitustyön aikana, ja onkin mielenkiintoista nähdä, millaisia opetussuunnitelmia- ja käytäntöjä niiden pohjalta tullaan tekemään, ja kuinka ne tulevat vaikuttamaan materiaaliin.

Rajasimme tutkimuksen SML:n tasosuoritusohjeissa oleviin tavoitteisiin perustasolla 1 ja 2, joista jätimme pois perustasolla 2 käytävät jousikäden tekniikat. Olemme jakaneet eri tekniset alueet viulukäden ja jousikäden tekniikoihin, joita ovat eri sormiryhmittelyt, vasaraliike, kyynärohjaus, helpoimmat kaksois- ja huiluäänet ja valmistavat asemanvaihtoharjoitukset sekä detaché, martelé, portato, legato, kokojousen hallinta, kielenvaihdot ja jousen nopeuden vaihtelut. Vertaamme työssämme viulunsoitonopettajien käyttämän materiaalin sopivuutta tasosuoritusohjeisiin.

2 Opetussuunnitelmat

Tämä luku käsittelee miten opetushallituksen laatimat Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet vaikuttavat viulusoiton alkeisopetukseen. Kaikki yleistä tai laajaa oppimäärää tarjoavat musiikkioppilaitokset tekevät omat opetussuunnitelmansa näiden suunnitelmien perusteella. Suomen musiikkioppilaitosten liiton tekemät instrumenttikohtaiset tasosuoritusohjeet on tehty vuoden 2002 laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteella, ja ne ovat pohjana opettajille opetuksen suunnittelua ja toteutusta varten. Opinnäytetyön kirjoittamisen aikana julkaistiin uudet opetussuunnitelmien laajan ja yleisen oppimäärän perusteet. Koska opinnäytetyösämme käsittelemme tasosuoritusohjeita, ja koska kirjoittamisen aikaan ei ollut tietoa, kuinka uudet opetussuunnitelmien perusteet tulevat vaikuttamaan musiikkioppilaitosten käytäntöihin, päätimme käyttää perustana kirjoitusaikaan voimassa olevia vuosina 2005 ja 2002 julkaistuja yleisen ja laajan oppimäärän perusteita. Tässä osiossa käydään läpi myös tärkeimmät käsitteet, joita opinnäytetyössä käytetään.

2.1 Käsitteet

Tasosuorituksilla viitataan tässä opinnäytetyössä Suomen musiikkioppilaitosten liiton julkaisussa "Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005" kuvattuihin tasosuorituksiin perustaso 1 ja perustaso 2 (jatkossa käytetään myös lyhennettä pt), joista on aiemmin käytetty nimityksiä 1/3 ja 2/3. **Alkeisoppilaalla** tarkoitetaan 0-3 vuotta soittanutta viulunsoitonoppilasta, mutta oppilaan ikää ei ole rajattu. **Alkeismateriaalista** kirjoitettaessa tarkoitetaan näiden oppilaiden opettamiseen käytettävää materiaalia. **Opetussuunnitelmilla** viitataan Opetushallituksen laatimiin julkaisuihin "Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005" ja "Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002" sekä syksyllä 2017 julkaistuihin "Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017" ja "Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017", jotka tulevat voimaan 1.8.2018.

Viulukoululla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä sellaista viulunsoitonopiskeluun tehtyä teosta tai sarjaa, joka opettaa viulunsoittoa kokonaisvaltaisesti käsittäen sekä musiikillisia että teknisiä osa-alueita ja joka selvästi etenee vaikeustasoltaan. Tämä rajaa viulukoulusta kirjoitettaessa pois esimerkiksi pelkkiä kappaleita sisältävät teokset sekä erilaiset etydi- ja asteikkovihot.

Viulunsoiton tekniikat olemme jakaneet viulukäden tekniikoihin ja jousikäden tekniikoihin. **Viulukäden tekniikoilla** tarkoitetaan SML:n pt 1 ja pt 2 tasosuoritusohjeissa mainittuja vasemman käden tekniikoita sormiryhmittelyt, vasaraliike, kyynärohjaus, helpoimmat kaksois- ja huiluäänet, valmistavat asemanvaihtoharjoitukset, vibraton alkeet, vasemman käden rotaation hallinta asemissa ja kromatiikka (Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005, 4-5). **Jousikäden tekniikoilla** tarkoitetaan pt 1 tasosuoritusohjeissa mainittuja oikean käden tekniikoita detaché, martelé, portato, legato, kokojousen hallinta, kielenvaihdot ja jousen nopeuden vaihtelut (mts. 4).

2.2 Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Taiteen perusopetusta annetaan kahden eri opetussuunnitelman perusteella, joita ovat Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005 ja Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Opetussuunnitelmien perusteet tarjoavat suuntaviivat, jonka pohjalta opetuksen tarjoajat tekevät omat opetussuunnitelmat. Laajan oppimäärän mukaista opetusta annetaan pääasiassa musiikkiopistoissa ja yleisen oppimäärän mukaista opetusta kansalaisopistoissa ja yksityisissä musiikkiopistoissa. Opetushallitus erottaa laajan- ja yleisen oppimäärän verkkosivuillaan seuraavasti:

Laajan oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus ohjaa oppilaita keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Se antaa myös valmiuksia musiikkialan ammattiopintoihin. Laajan oppimäärän mukaiset opinnot rakentuvat varhaisiän musiikkikasvatukseen, musiikin perustason ja musiikkiopistotason opinnoista. Laajan oppimäärän opetusta antavat yleensä musiikkioppilaitokset.

Yleisen oppimäärän opiskelussa tavoitteet muodostuvat oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta. Lisäksi yleisessä oppimäärässä on tärkeää yhdessä opiskelu ja oppiminen. Musiikin yleisen oppimäärän

opinnot voivat muodostua joko useasta eri opintokokonaisuudesta tai yhden opintokokonaisuuden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen pohjalta muodostetuista syventävistä opintokokonaisuuksista sen mukaan, miten oppilaitos on opetustarjontansa rakentanut. (Musiikki.)

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (2002, 6) mainitaan yhtenä tavoitteena antaa oppilaalle valmiudet musiikkialan ammattiopintoihin. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteiden tavoitteissa (2005, 5) ei mainita ammattiopintoihin valmistamista, vaan opetuksen tavoitteiden kerrotaan olevan oppilaslähtöisiä korostaen musiikin harrastamisen iloa ja oppilaan vapautta toteuttaa itseään.

Opetushallitus julkaisi uudet opetussuunnitelmat syyskuussa 2017 ja ne otetaan käyttöön 31.7.2018 jälkeen aloittavien oppilaiden kanssa. Aikaisemmin aloittaneilla oppilailta on mahdollisuus opiskella vanhan opetussuunnitelman perusteiden mukaisia opetussuunnitelmia seuraten 31.7.2021 asti. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017.) Uudempien opetussuunnitelmien perusteissa yksi suurimmista eroista tällä hetkellä käytössä oleviin on yleisesti oppilaslähtöisempi opetus. Uudet opetussuunnitelmat myös antavat vapaammat kädet musiikkioppilaitoksille luoda omat opetussuunnitelmat. Laajan oppimäärän laskennallinen tuntimäärä on uudessa opetussuunnitelmassa sama 1300 tuntia, mutta se on jaoteltu instrumenttitaiteiden, yhteismusisoinnin ja musiikin perusteiden sijaan perusopintoihin (800 tuntia) ja syventäviin opintoihin (500 tuntia). (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 15; Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 8.)

2.3 Tasosuoritusohjeet

Suomen musiikkioppilaitosten liitto on laatinut Opetushallituksen tekemien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2002 pohjalta tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005. (Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005, 2). Jokaiselle instrumentille on omat ohjeistukset, joiden pe-

rusteella opettajat tietävät, mitä asioita tulisi opettaa kullakin tasolla. Yleisiä tavoitteita, joita viuluoppilaan tulisi oppia perustaso 1:ssä ovat mm. luonteva soittotapa, sävelpuhtauden tarkkailu ja harjoittelun peruselementit, kuten säännöllisyys ja itsenäisyys sekä fraseeraus ja nyansoinnin perusteet. Eri teknisistä asioista mainitaan jousikäden tekniikoista detaché, martelé, portato, legato, kokojousen hallinta, kielenvaihdot ja jousen nopeuden vaihtelut sekä viulukäden tekniikoista eri sormiryhmitteilyt, vasaraliike, kyynärohjaus, helpoimmat kaksois- ja huiluäänet sekä valmistavat asemanvaihtoharjoitukset. (Mts. 4.)

Materiaalin suhteen eri tekniikoiden opettamiseen, kuten vasaraliikkeen ja kyynärohjauksen opettamiseen ei ole juurikaan valmista materiaalia, vaikka varsinkin vasaraliikettä tavallisesti opetetaan erikseen. Muihin edellä mainittuihin tekniikkoihin löytyy harjoituksia, ja monia harjoituksia voi varioida esimerkiksi jousiharjoituksiksi. Monet harjoitukset saattavat kehittää myös joitakin tekniikoita ilman, että siitä erikseen mainitaan.

Perustaso 2:n yleisissä tavoitteissa halutaan kehittää fraseerausta sekä teknisiä ja taiteellisia perustaitoja. Eri käsien tekniikoiden kehittämiseen tavoitteissa mainitaan vasemman käden tekniikoista asemasoiton ja asemanvaihtojen opettelu, vibraton alkeet, rotaation hallinta asemissa ja kromatiikka sekä opinnäytetyöstämme pois rajatut oikean käden tekniikat staccato, sautillé, spiccato ja ricochet. Muista tavoitteista mainitaan mm. itsenäisen harjoittelun kehittäminen, musiikillisten rakenteiden hahmottaminen sekä valmiudet kappaleiden itsenäiseen opetteluun ja ulkoa oppimiseen. Esiintymiskokemusten saaminen sekä valmiudet yhteismusisointiin kuuluvat myös oleellisesti yleisiin tavoitteisiin. (Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005, 5.)

2.3.1 Jousi- ja viulukäden alkeistekniikat

Tässä osiossa määritellään opinnäytetyöhön liittyvistä eri käsien tekniikoista seuraavat oikean käden eli jousikäden tekniikat: *detaché*, *legato*, *portato*, *martelé* ja kielten vaihdot. Vasemman käden eli viulukäden tekniikoista määritellään seuraavat: eri sormiryhmittelyt, vasaraliike, kyynärohjaus, asemanvaihdot, asemasoitto ja vibraton alkeet.

Jousikäden tekniikat

Galamianin (1990, 57) mukaan **detaché** tarkoittaa sitä, että jokainen ääni soitetaan eri jousenvedolla ja jousenvetojen välillä ei ole mitään katkosta. Sitä ei merkitä nuottiin millään erillisellä merkillä. Tämä jousilaji on yleisin tapa soittaa, jos nuotissa ei lue mitään muuta jousitusmerkintää. Jousen pituutta ja nopeutta vaihdellaan tempon, äänenpituuden ja voimakkuuden mukaan. (Mts. 57.)

Legato tarkoittaa kahden tai useamman äänen yhdistämistä toisiinsa, ja sitä merkitään kaarella nuotin ylä- tai alapuolelle. Niin pitkä kuin sidekaari on, niin monta ääntä soitetaan samalla jousenvedolla. (Galamian 1990, 55.) **Portato** on legaton ja *detachén* välimuoto. Sitä merkitään sidekaarella sekä nuotin päällä olevalla viivalla. Se tarkoittaa sitä, että kaaren alla olevat nuotit soitetaan samansuuntaisella jousella, mutta nuotit erotetaan toisistaan pienellä jousen kevennyksellä ja hidastuksella. Nuottien alkuja korostetaan pienellä paisutuksella, jonka jälkeen ääntä kevennetään, jolloin ääntenvaihtelut voivat tapahtua katkeamatta tai hieman toisistaan erillään. (Mts. 58.)

Martelé-jousitus on terävä jousitustapa, jossa äänet erotetaan toisistaan pienellä tauolla sekä eri jousenvedoilla. Jokaisen äänen alkuun tehdään alkuaksentti, joka tehdään nopealla nipistäväällä otteella, ja heti sen jälkeen jousen paino kevenee vaaditulle tasolle. Tämä on yksi perusjousituksista ja auttaa muiden jousilajien opettelua. (Galamian 1990, 60.)

Kielenvaihdot kuuluvat oleellisesti jousikäden perustekniikkaan. Garamin mukaan yleisperiaatteena on, että liike ei saa pysähtyä vaihdon aikana ja vaihdon tulisi olla mahdollisimman kuulumaton. Kielenvaihtojen ohjaaminen tapahtuu suurimmaksi

osaksi olkavarresta ja vaihdon valmistamisesta tulisi huolehtia. Esitystempo vaikuttaa kuitenkin siihen, millä käden osalla ohjataan liikettä. Nopeissa tempoissa ja kärjessä soittaessa hyödynnetään ranteen vertikaalista liikettä, kun taas jousen kanta-puolella vaihdon ohjaus tapahtuu enemmän kyynärvarresta. (Garam 2000, 202-203.)

Viulukäden tekniikat

Sormiryhmillä tarkoitetaan viulun kaulalle asetettujen sormien paikkoja. Yleisesti ensimmäisenä opetetaan korkean kakkossormen sisältävä sormiryhmä, jolloin asteikoina käytetään G-, D-, A- ja E-duuria. Rollandin mukaan aloittelijat asettavat käden viulun kaulalle ensin kuin pitääkseen kiinni esineestä. Vaikka käden asento korjataan oikeaksi, sormet jäävät luonnollisesti liian lähelle toisiaan. Rolland esittääkin helpoimmaksi sormiryhmäksi korkean 2. sormen lisäksi matalaa 4. sormeä, eli esimerkiksi A-kielellä H, Cis, D ja Dis. Normaalin sormiryhmän eli etusormen ja pikkurillin puhtaan kvartin kokoisen kehyksen saavuttamiseksi etusormeä on vedettävä hieman taaksepäin ja pikkurilliä eteenpäin. (Rolland 1986, 98.)

Helpoimman, korkean 2. sormen sisältävän, sormiryhmän jälkeen yleensä seuraavaksi opetetaan matala 2. sormi, eli esimerkiksi A-kielellä H, C, D ja E. Ylimmällä eli E-kielellä vastaan tulee nopeasti myös matala 1. sormi, joka yleensä yhdistyy matalaan 2. sormeen ja tavallisiin 3. ja 4. sormeen. Neljännessä yleisimmässä sormiryhmässä korkean 2. sormen seuraksi tulee korkea 3. sormi, eli A-kielellä ääninä H, Cis, Dis ja E. Nämä neljä sormiryhmää kattavat yleisesti alkeismateriaalissa käytetyt sävellajit. (Galamin 1990, 23-24, kuvat 1-3, 5.)

Vibrato tarkoittaa äänen värittämistä äänen taajuutta muuttamalla, jonka voi kuulla pienenä huojuntana. Se toteutetaan joko käsivarresta, ranteesta tai sormesta tai näiden yhdistelmästä tai kaikista edellä mainituista. Käytännössä sormivibratoa käytetään yksinään hyvin harvoin. Vibratossa sormi liikkuu kielen päällä sen verran, että ääneen saadaan haluttu määrä liikettä. Käsivarsivibratossa impulssi lähtee kyynärvarresta. Sormen tulee olla voimakas painaakseen kielen otelautaan, mutta samalla riittävän pehmeä liikkuakseen käsivarren liikkeen mukana. Rannevibratossa liike lähtee ranteesta "käden pysyessä enemmän tai vähemmän liikkumattomana". (Galamin 1990, 38, 40.) Käsivarsivibratossa ranne on passiivinen, kun taas rannevibratossa se

on aktiivinen. Vibraton nopeutta ja laajuutta voidaan muuttaa halutun karakterin aikaansaamiseksi.

Asemanvaihdot ja **asemasoitto** ovat viulunsoiton perustekniikoita, joita pitää harjoitella pienestä pitäen. Asemanvaihtotyyppinä on erilaisia, joista helpoimpina pidetään vapaan kielen kautta tai samalla sormella tehtäviä asemanvaihtoja. Asemasoitto ja asemanvaihtojen harjoittelu aloitetaan yleensä kolmannesta asemasta, jotta viulukäsi saadaan siirrettyä selkeästi pois ensimmäisestä asemasta. Kolmannen aseman hallitsemisen jälkeen harjoitellaan toista asemaa, jonka jälkeen harjoittelua jatketaan korkeampiin asemiin. Galamianin (1990, 28) mukaan asemanvaihto on koko käsivarren ja käden toimintaa, jossa peukalon joustavuus on tärkeää. Asemanvaihdossa ensimmäisestä asemasta kuudenteen tai seitsemänteen asemaan asti käden asennon tulisi pysyä suunnilleen samana, käden kehysten mukautuessa asemaan. Seitsemäntestä asemasta ylöspäin kyynärpää auttaa kiertymällä melkein viulun oikealle puolelle. (Mts. 28.)

Galamianin (1990, 22) mukaan viulukäden sormet määräävät soittoasennon. Käsivarren on seurattava sormia, jotta sormien asento pysyy hyvänä kaikilla kielillä ja kaikissa asemissa. Tätä käsivarren liikettä kutsutaan **kyynärohjaukseksi**. Kyynärpään sijainti riippuu soittajan anatomiasta, mutta yleisesti G-kielillä soitettaessa kyynärpää siirtyy oikealle päin ja vastaavasti E-kielillä kyynärpää siirtyy vasemmalle päin. Korkeammassa asemassa kyynärpää on siirrettävä kielestä riippumatta oikealle. (Mts. 22.) Kyynärpäällä on oma paikkansa jokaisella kielellä, ja se liikkuu soitattaessa koko ajan helpottaen vasemman käden sormien työtä.

Vasaraliikkeestä Galamian (1990, 25) kirjoittaa sormien pystysuorina liikkeinä, jotka ovat sukua pianon vastaaville liikkeille. Vasaraliikkeellä tarkoitetaan siis sormien pudottamista kielelle ja nostamista kieleltä. Liike lähtee rystyisestä sormen pysyessä muuten rentona. Vasaraliikettä harjoitellaan alkeisoppilaiden kanssa usein erikseen viulun kantta vasten.

3 Muuttuva materiaali viulupedagogiikassa

Nuottimateriaalin paljoudesta huolimatta aiheesta löytyy kirjallista tietoa melko vähän. Kirjallisuudessa viitataan viulukouluihin ja -opuksiin yleisellä tasolla, mutta käytäjälähtöistä vertailua on olemassa kovin vähän. Viulukoulut ja -menetelmät ovat hyvin erilaisia ja siksi myös viulukouluja on monenlaisia ja hyvin erinäköisiä.

Ensimmäiset viulunsoitonoppaat olivat pääasiassa ”tee-se-itse” -kirjoja, jotka olivat aikansa moderni ilmiö. Tämänkaltaiset ”tee-se-itse” -oppaat kukoistivat 1600- ja 1700-luvuilla, eikä pelkästään musiikissa, vaan myös muilla aloilla. Näiden oppaiden olemassaolo ja jatkuva julkaisu osoittivat, että viulunsoitto ei ollut vain ammattiviihelistien etuoikeus vaan se alkoi kiehtoa myös laajemmin muiden sosiaalisten ryhmien edustajia. (Boyden 1965, 245.) Stowellin (1992, 277) mukaan vuosien 1658 ja 1731 aikana julkaistiin yli kolmekymmentä amatööriopasta, joista Dr. Robin Kay Deverich mainitsee seuraavat:

- John Lentonin *The Gentleman's Diversion*, 1693
- John Playfordin *A Brief Introduction to the Skill of Musick*, second revised edition, 1658, joka sisältää "Playing on the Treble Violin"
- *Nolens Volens or You shall learn to Play on the Violin whether you will or no*, 1695, tuntematon tekijä
- *The Self-Instructor on the Violin*, 1695, tuntematon tekijä.

(Dr. Robin Kay Deverich 2015.)

Ammattimaisessa viulunsoittotraditiossa ohjaus tapahtui suullisesti opettajalta oppilaalle, ja kun viulunsoitonoppaita alkoi esiintyä 1600-luvulla, ne olivat pääsääntöisesti tarkoitettu amatööreille, ei ammattilaisille. Viulunsoitto-oppaita ammattilaisille ei juurikaan esiintynyt ennen 1950-lukua. (Boyden 1989, 36.) Ensimmäisenä oppaana voidaan pitää kuitenkin Francesco Geminianin kirjaa vuodelta 1751 ”*The Art of Playing on the Violin*”, jossa viulunsoittoa käsitellään ensimmäistä kertaa laajemmin (Louhivuori 1998, 19, 33).

Viulukoulut ja viulunsoitto-oppaat ovat kehittyneet ja muuttuneet vuosisatojen aikana, mutta edelleen yleisessä käytössä on teoksia jopa 1700-luvulta. Yhtenä esimerkkinä Kreutzerin 42 etydiä ja kapriisia vuodelta 1796, joka kuuluu jokaisen viulistin arkeen nuoruudesta haetaan.

Viulupedagogiikka on ollut kautta historian jatkuvassa muutoksessa, mihin on vaikuttanut suuresti viulun ja jousen kehittyminen nykyiseen muotoonsa. Sini Louhivuori on tutkinut viulupedagogiikan vaiheita käyttäen tutkimusmateriaalinaan merkittävimpiä viulukouluja ja -oppaita 1750-luvulta 1970-luvulle. Viulupedagogiikan paino-alueet ovat muuttuneet jatkuvasti kautta historian eri viulu- ja jousikäden tekniikoiden opetuksesta tyylin ja tulkinnan laajempaan painottamiseen opetuksessa. Viulun ja jousen rakenteellisten muutosten vaikutukset näkyvät myös jonkin verran viulukoulujen sisällössä. Louhivuoren mukaan viulupedagogiikka heijastaa myös erilaisia vallalla olleita musiikkiesteettisiä näkemyksiä sekä muutoksia yhteiskunnassa ja kulttuurielämässä. (Louhivuori 1998, 269-272.)

Nevatalo tutki Pro Gradu -työssään alkeisviulukoulujen käytettävyyttä, ja kokosi näistä listan. Opettajien mielipide tarjolla olevien viulukoulujen riittävydestä oli jakautunut kahtia. Hänen tekemän kyselytutkimuksen perusteella viisi käytetyintä viulukoulua olivat:

- Usma: Iloinen viuluniekka (87,0%)
- Usma: Viulutaituri (61,1%)
- Suzuki: Suzuki Violin School (53,7%)
- Saari & Salo: Viuluvelho (22,2%)
- Szilvay: Colourstrings Violin ABC (20,4%).

(Nevatalo 2002, 35-36.)

Nevatalon tutkimuksen vastaajat olivat suurimmaksi osaksi naisia, ja hän mainitsikin kyselyyn vastanneiden perusteella tyypillisen viulunsoitonopettajan olevan 30-39 -vuotias nainen. Alkeisviulukoulujen riittävästä tarjonnasta oltiin erimielisiä, sillä 50% kertoi tarjonnan olevan liian vähäinen, ja 48,1% riittävä. Yksi vastaajista ei vastannut kysymykseen. (Nevatalo 2002, 31, 36.)

Nevatalo (2002, 56) on todennut, että viulupedagogiikka on jatkuvassa muutostarpeessa yhteiskunnan ja kulttuurielämän muuttuessa kovaa vauhtia. Edelliset taiteen

perusopetuksen opetussuunnitelmat ovat vuodelta 2002 ja 2005, jonka jälkeen suurempia muutoksia ei ole tapahtunut. Kulttuurielämässä ja yhteiskunnassa muutoksien sijaan on tapahtunut paljonkin. Nyt olisikin tarpeen löytää uusia tuulia myös taiteen perusopetukseen. Syksyllä 2018 voimaan tulevat uudet taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet ovat mahdollistamassa tätä uudistusta. Tällä hetkellä viulopedagogiikka painottuu enimmäkseen klassisen musiikin opettamiseen, jonka ytimessä on ollut tasosuoritusten tekeminen. Rondo-lehden artikkelissa ”Minne menet musiikkiopisto?” pohditaankin, mitä tapahtuu, kun uudet opetussuunnitelmat tulevat voimaan: ”Poistuvatko tasosuoritukset, lisääntykö valinnanvapaus, häviääkö solistisen soittamisen valta, korostuuko säveltämisen ja improvisaation osuus?” (Aukia 2017, 32.)

Tämän kaiken uudistuksen keskellä on hyvä miettiä ja tutkia, miten nykypäivänä käytettävä nuottimateriaali vastaa opettajien ja oppilaiden tarpeeseen. Nevatalon mukaan opettajalla on suuri merkitys soitettavan nuottimateriaalin valinnassa, koska opettaja yleensä valitsee soitettavat kappaleet (Nevatalo 2002, 52). Tämä korostuu erityisesti alkeisopetuksessa, kun oppilas ei ole vielä kykenevä valitsemaan tasonsa mukaisia kappaleita. Vaikka viululla on maailmanlaajuisesti merkittävä rooli eri kulttuurien taide- ja kansanmusiikkiperinteessä (mts. 51), siltikään se ei välttämättä näy opetuksessa. Uusien musiikkityylien ja kansanmusiikin opettaminen voi olla haastavaa nykyajan opettajille, jos kokemusta löytyy vain taidemusiikin parista. Nevatalon tutkimuksen mukaan kiinnostusta kuitenkin löytyy uusien nuottimateriaalien ja musiikkityylien käyttöön (mts. 52).

4 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön kohteena oli selvittää, mitä materiaaleja viulusoitonopettajilla on käytössä ja miksi he ovat valinneet kyseisen materiaalin. Kysely sopi parhaiten tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusotetta, koska kyseessä olevaa aihetta on tutkittu hyvin vähän aikaisemmin.

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on syventää ja laajentaa ymmärrystä tietyistä ilmiöistä. Tutkimuksen avulla pyritään tekemään löytöjä ilman tilastollisia menetelmiä toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus pyrkii saamaan numeerisia ja tilastollisia tuloksia tutkittavasta aiheesta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittava ilmiö voi olla täysin tutkimatonta. Tutkimuksen avulla voidaan myös luoda uusia teorioita ja hypoteeseja, jolloin se voi toimia määrällisen tutkimuksen esitutkimuksena. (Kananen 2008, 24, 32.)

Kanasen (2008, 56) mukaan tiedonkeruuvaiheessa määritellään, minkälaista tietoa kerätään, mistä sitä saadaan ja millä tavalla se hankitaan? Kerätyn aineiston analyysimenetelmien valintaan vaikuttaa tiedon laatu ja ominaisuudet. Laadullisessa tutkimuksessa tiedonkerääminen ja aineiston analysointi voivat kulkea rinnakkain. Järjestyksestä ei ole määritelty etenemään tiukasti vaihe vaiheelta toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusprosessi on reflektointia, ja aineisto ohjaa tutkimuksen etenemistä. Joskus voidaan joutua palaamaan uudestaan syklin edelliseen vaiheeseen. (Kananen 2008, 56-57.)

Kysely ja haastattelu toimivat aineistonkeruumenetelminä parhaiten silloin, kun halutaan saada vastauksia, mitä ihminen ajattelee ja miksi ihminen toimii niin kuin toimii. Haastattelun etuna on sen joustavuus tiedonkeruussa. Haastattelutilanteessa kysymyksiä voidaan selventää haastateltavalle, ja ne voidaan esittää siinä järjestyksessä, minkä tutkija näkee hyväksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72-74.) Kyselyn etuna puolestaan pidetään sen helppoutta tiedonkeruussa. Se on tehokas ja säästää aikaa, koska

se voidaan lähettää laajalle otannalle ja siten saada runsaasti vastauksia lyhyessä ajassa. Kyselytutkimusta tehdessä haasteeksi voi kuitenkin nousta vastaamattomuus kyselyyn, vastaajien perehtymättömyys aiheeseen tai se, että ei tiedetä onko kysymykset ymmärretty oikein. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Laadullisen tutkimuksen aineistoa voi analysoida monilla menetelmillä. Luokittelu on tapa, jossa aineistoa määritellään eri luokkiin ja lasketaan, kuinka monta kertaa luokka esiintyy vastauksissa. Saadut tulokset voidaan ilmaista taulukon muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Teemoittelu on vähän samankaltainen analyysimenetelmä kuin luokittelu. Erona luokitteluun teemojen muodostamisessa on tärkeää se, mitä aiheesta sanotaan eikä niinkään aiheen esiintymismäärä aineistossa. Teemoittelussa aineistoa ryhmitellään eri aihepiireihin, joista aletaan etsiä varsinaisia teemoja. (Mts. 93.)

4.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää viulunsoiton alkeispedagogiikassa käytettävää materiaalia. Tutkimuksessa haluttiin karkeasti ottaen saada vastaukset kysymyksiin mitä ja miksi, toisin sanoen mitä materiaalia opettajat käyttävät, ja millä perustein. Tutkimuksen kannalta oli parasta tehdä kyselytutkimus. Tavoitteena oli saada kattavasti aineistoa ympäri Suomea, jolloin haastattelujen tekeminen lyhyessä ajassa olisi ollut vaikeaa. Webropol-kyselyohjelmistoa käyttämällä vastauksia saatiin yllättävänkin nopeasti, ja ne olivat valmiiksi kirjallisessa ja sähköisessä muodossa, mikä nopeutti aineiston analysointia.

Kyselyn avulla haluttiin saada yleistietoa opettajien iästä, sukupuolesta, toimipaikasta ja sen sijainnista, työkokemuksesta sekä alkeisoppilaiden iästä. Varsinaisiksi tutkimuskysymyksiksi yleistietojen jälkeen muodostuivat seuraavat:

- mikä/mitkä viulukoulut?
- mikä toimii ja miksi, onko kokeillut muita?
- toimiiko samanlainen materiaali kaikille?
- mitä oheismateriaalia on käytössä?

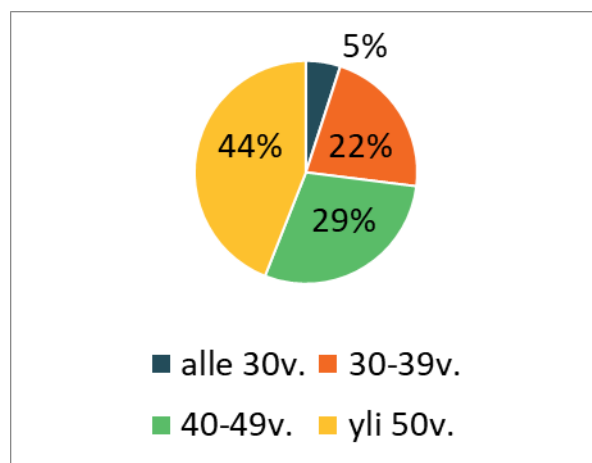
Tutkimuksen tavoitteena oli saada kokonaiskuva viulunsoitossa käytettävästä materiaalista alkeisopetuksesta perustasoon 1 ja osin perustasoon 2 asti Suomessa. Käytössä olevaa oheismateriaalia kysyttiin, jotta saisimme kattavan listan kaikesta opettajien käyttämästä materiaalista. Tästä listasta olisi hyötyä opettajille materiaalin etsimisessä. Kysymällä materiaalin käytön perusteita toivottiin opettajien kertovan ja listaavan heidän havaintoja viulukoulujen hyvistä ja huonoista ominaisuuksista sekä esittävän kehitysideoita materiaalin kehittämistä ja uusia viulukouluja varten.

Saatuja vastauksia analysoitiin luokittelemalla ja teemoittelemalla. Kysely lähetettiin 24:n eri musiikkiopiston, yhdeksän konservatorion, 43:n kansalaisopiston ja 18:n yksityisen musiikkikoulun opettajille. Monellekaan kansalaisopiston opettajalle ei löytynyt suoraa sähköpostiosoitetta, jolloin kysely lähetettiin kansalaisopiston toimistoon välitettäväksi viulunsoitonopettajille. Kyselyyn saatiin riittävästi vastauksia kahden viikon aikana, jolloin kyselyyn vastaamisesta ei tarvinnut muistuttaa.

5 Tutkimuksen tulokset ja niiden analysointi

5.1 Yleistiedot

Kysely lähetettiin noin parille sadalle viulunsoitonopettajalle ympäri Suomea Webropol-kyselyohjelmiston kautta, 182 opettajan sähköpostiin ja kansalaisopistojen sekä yksityisten musiikkikoulujen toimistoihin välitettäväksi viulunsoitonopettajille. Kyselyyn vastasi 41 henkilöä kahden viikon aikana. Tällä määrällä saatiin riittävän suuri katsaus aiheesta. Vastaajien ikä painottui yli 50-vuotiaisiin. Kuten kuviosta 1 näkyy, melkein puolet vastaajista olivat yli 50-vuotiaita. Vastaajien sukupuolijakauma painottui naisiin ja vain noin 15 % vastaajista oli miehiä, kuten kuviosta 2 käy ilmi. Kyselyn perusteella tyypillinen viulunsoitonopettaja on yli 50 -vuotias nainen.

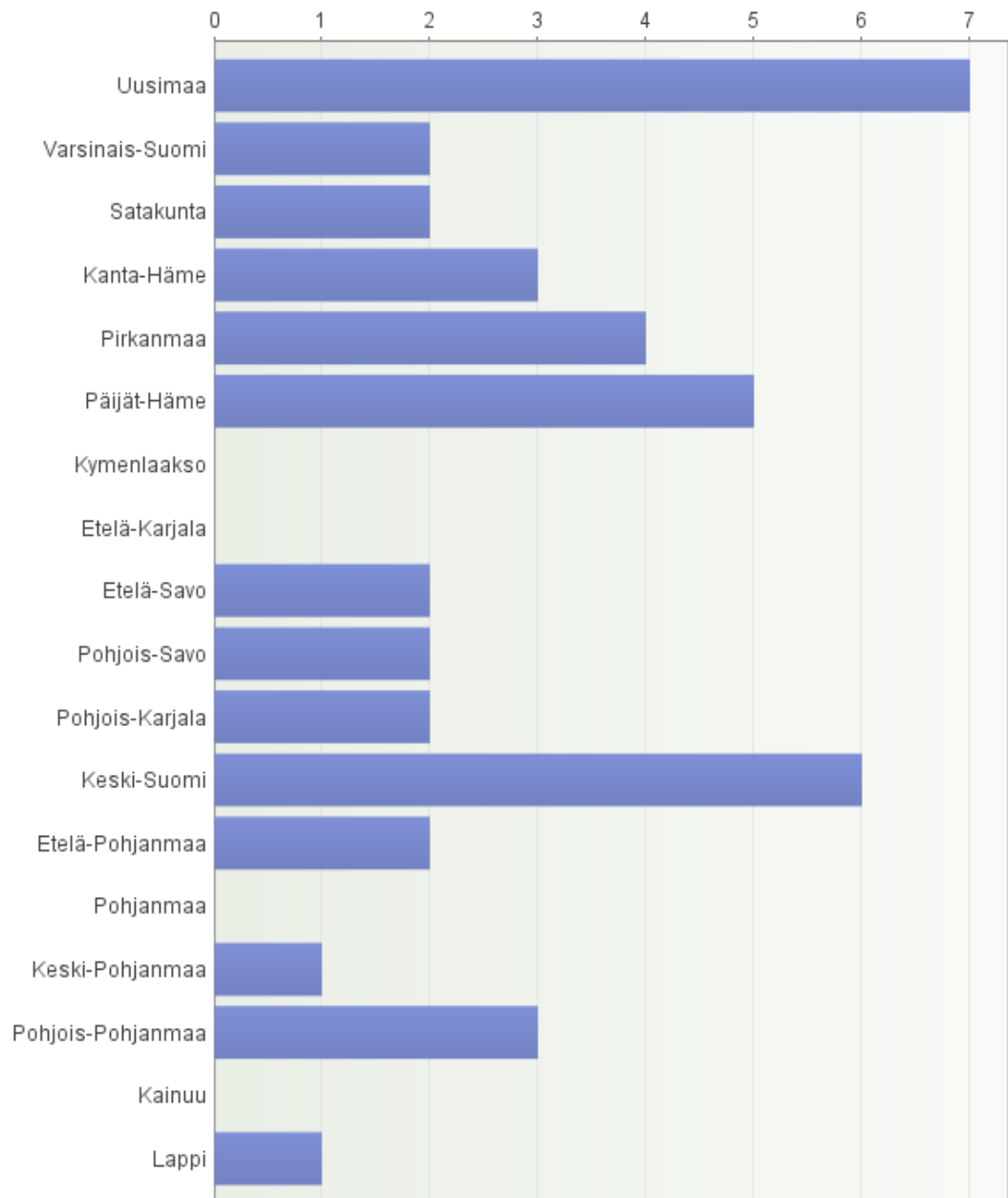

Kuvio 1. Opettajien ikäjakauma prosentteina

Taulukko 1. Opettajien sukupuolijakauma

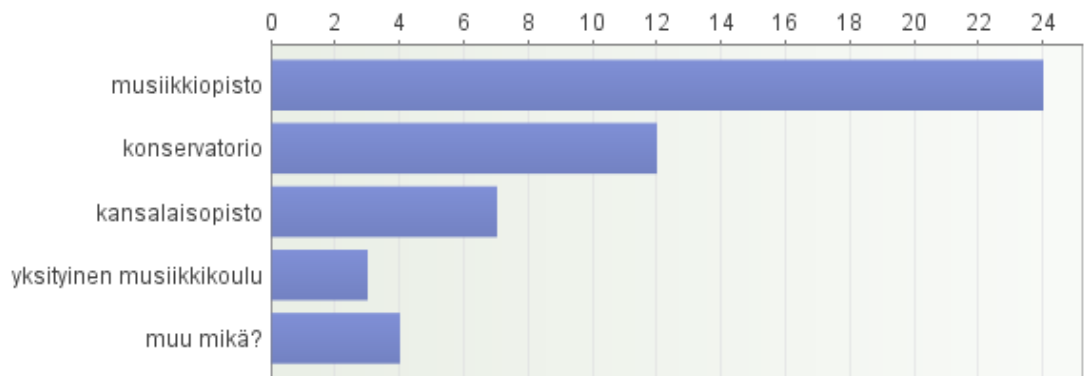
	N	Prosentti
nainen	33	84,62%
mies	6	15,38%

Vastauksia saatiin ympäri Suomea Lapista Uuteenmaahan. Suurimmat alueet, joissa opettajat työskentelevät, olivat Uusimaa, Keski-Suomi ja Päijät-Häme. Loppujen opettajien työskentelyalueet hajaantuivat hyvin eri puolille Suomea. Kymenlaaksosta, Etelä-Karjalasta, Pohjanmaalta ja Kainuusta ei tullut yhtään vastausta.

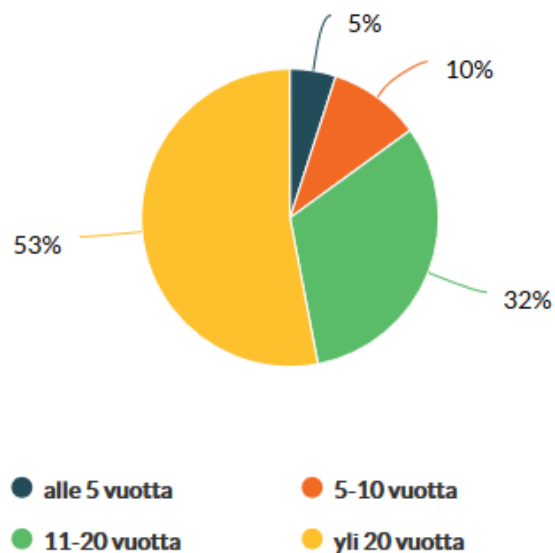
Kuvio 2. Maakunnat, joissa opettajat työskentelevät

Suurin osa vastauksista tuli musiikkiopistojen opettajilta, koska musiikkiopistoissa on eniten viulusoitonopettajia ja heidän yhteystietonsa oli helpoiten saatavilla. Toiseksi eniten vastauksia saatiin konservatorioista.

Kuvio 3. Opettajien toimipaikat

Opettajien työkokemus painottui yli 20 vuoden kokemukseen. Alle 5 vuotta viulupedagogiikan parissa työskenteleviä opettajia oli vain noin 5% vastaajista.

Kuvio 4. Opettajien työkokemus prosentteina

5.2 Käytössä oleva materiaali

Kyselyn perusteella selvästi suosituin viulukoulu oli Lannes-Tukiainen, Kiiskin ja Mannisen Viuluni soi -sarja sekä Usman Iloinen viuluniekka -sarja. Seuraavaksi käytetyimmät olivat Szilvayn Colourstrings Violin ABC ja Suzuki Viulukoulu. Erilaisia materiaaleja ja vihkoja mainittiin yli 40 sisältäen myös kaikki oheismateriaalit. Materiaalia on siis paljon, mutta kaikkea ei ole saatavilla. Viuluni soi -sarja on yksi niistä, joita ei enää voi ostaa mistään, ja sitä useat vastaajat harmittelivat. Tämä viulukoulu koettiin yhdeksi parhaimmista, ja siihen toivottiinkin uusia painoksia. Taulukossa 1 esitetään, mitä materiaalia viulunsoitonopettajat käyttävät alkeisopetuksessaan.

Taulukko 2. Opettajien käyttämä alkeismateriaali vuonna 2017

Alkeismateriaali	Käyttäjien määrä
Lannes-Tukiainen, Kiiski & Manninen: Viuluni soi	29 (71%)
Usma: Iloinen viuluniekka	25 (61%)
Szilvay: Colourstrings Violin ABC	15 (37%)
Suzuki: Suzuki Violin School	12 (29%)
”itse tehty materiaali”	8 (20%)
Kaukinen & Kulhua; Kaukinen & Laiho: Pelle Pelikaani	7 (17%)
Blackwell: Fiddle Time	5 (12%)
Fortunatov: Nuori viulisti	5 (12%)
Pohjola & Usma: Viuluetydejä	5 (12%)
Venäläistä materiaalia	5 (12%)
Sutinen: Viuluasteikot	4 (10%)
Järvelä: Näppärimusaa	4 (10%)
Usma: Viulutaituri	3 (10%)
Colledge: Waggon Wheels, Stepping Stones ja Fast Forward	3 (10%)
Saari & Salo: Viuluvelho	2 (5%)
Usma: Viululoruja	2 (5%)
Nelson: The essential string method ja muu materiaali	2 (5%)

(jatkuu seuraavalla sivulla)

(jatkuu edelliseltä sivulta)

Siukonen: Viulukoulu	1 (2%)
M. Cohenin etydejä	1 (2%)
Baklanova: ensimmäiset oppitunnit	1 (2%)
Martin: I can read music for violin 1 & 2	1 (2%)
A.Cofalik: Little ABC for violin	1 (2%)
Kayserin alkeisetydit	1 (2%)
Pogotzeva: Opi soittamaan viulua	1 (2%)
Jones: Violin star	1 (2%)
Dancla: Kleine melodien schule	1 (2%)
Norlen, Noren, Johansson & Noren: violin.nu	1 (2%)
Blackwell: String Joggers	1 (2%)
Hämäläinen: Violin friends	1 (2%)
Lucia Nakova-Haikarainen: Viulunsoiton esikoulu	1 (2%)
Suonio: Pieni viulunsoittaja	1 (2%)
Sassmannshaus: Early start on the violin	1 (2%)

Vain harvalla opettajalla on käytössään vain yksi tietty viulukoulu. Useimmilla on tapana hyödyntää montaa materiaalia opetuksessaan. Useat opettajat näkevät tärkeänä räätälöidä opetuksensa oppilailleen sopiviksi, ja siksi materiaali sekä soitettavat kappaleet halutaan valita oppilaiden tarpeita ja mieltymyksiä ajatellen. Erityisesti lisäkappaleita sekä tekniikan opettamiseen liittyvää oheismateriaalia etsitään paljon eri lähteistä. Uutta ja nykyaikaisempaa materiaalia kaivataan myös lisää markkinoille ja erityisesti suomalaista materiaalia. Monet viulukoulut ovat hyvin vanhoja ja uudemmat viulukoulut ovat yleisimmin muulla kuin suomenkielellä tehtyjä.

Yksi vastaajista kertoi yhdistävänsä Suzuki -materiaalia viulukäden opetukseen, Viuluni soi -vihkoja jousikäden opetukseen, etydejä perustekniikan harjaannuttamiseen sekä Colourstrings -materiaalia nuotinluvun harjoitteluun pienten oppilaiden kanssa.

Suzuki hyvä viulukäden opetukseen, Viuluni soi valikoiden jousikäden opetukseen (kuvat plussaa), etydeistä toistoja perustekniikkaan ja soveltamista, Colourstrings havainnollistaa nuotinlukua erityisesti pienillä. Tästä kombinaatiosta on muodostunut paketti, jota sovellan ja täydennän itse tarpeen mukaan.

Toinen vastaaja kertoi yhdistelevänsä omaan opetuskäyttöön sopivan paketin sekä suomenkielisistä että muun kielisistä materiaaleista omien sanojensa mukaan näin:

Yhdistelen useasta eri viulukoulusta toimivan paketin. Viuluni soi 1-2 (erittäin harmillista, että painos on loppunut), Viuluniekka 1-3, Näppärimusaa -sarja, Sassmanhaus, Suzuki-ohjelmisto, kirjaston löydöt, omat tekemäni materiaalit.

Yleisimmin yhdisteltiin Suomalaisia Viuluni soi ja Iloinen viuluniekka -materiaalia.

Viuluni soi 1, Iloinen viuluniekka 1, Viulutaituri, Colourstrings, Pelle Pelikaani ja itse keksimää.. Kaikista materiaaleista kerään juuri oppilaalle sopivimmat ja kivoimmat kappaleet täydentäen omilla versioilla.

Szilvayn Colourstrings -metodilla opettavat opettajat yhdistelivät ja käyttivät oheismateriaalia vähemmän kuin muut opettajat. Muut opettajat mainitsivat käyttävänsä sitä myös muun materiaalin kanssa tukemassa opetusta. Colourstrings -metodia käyttävät opettajat tuntuivat olevan hyvin tyytyväisiä käyttämäänsä materiaaliin, eikä parannusajatuksia juuri löytynyt. Colourstrings Violin ABC vihkoja toivotaankin tehtäväksi myös normaaliksi nuottikuvaksi.

Äärettömän hyvä metodi. Vasen käsi heti liikkumaan otelaudalla, solmi-saatiota, lauluja paljon, värikkäät nuotit alussa. Koko sarja ihan huippu hyvä.

Lisäksi oheismateriaalina opetuksessa mainittiin käytettävän edellisessä taulukossa esitettyjen lisäksi seuraavat:

- Rytmikissa-sovellus
- Sevcikin harjoitukset
- Schradieckin harjoitukset
- Suuri toivelaulukirja - Lastenlauluja
- vanhat koululaulukirjat
- pop-musiikkia
- Usman duoja
- kansanmusiikkia
- Barber: Solos for the Young Violinist
- Viivastotalo

- Young violinist's music folder
- Cohen Supertudies 1 ja 2
- Lumsden, Atwood: Wizard's potion
- Cofalik-Twardowski: At the Circus
- Miettinen: Ullakolta aurinkoon
- Rossa: Viuluviikarit, selloviikarit.

5.3 Miksi opettajat ovat valinneet materiaalin?

Opettajilla oli paljon erilaisia perusteita materiaalin käytölle. Myöskään aivan samaa mieltä ei oltu kaikista asioista, kuten suomalaisten Viulun soi - ja Iloinen viuluniekka -sarjojen loogisesta etenemisestä. Hyvinä ominaisuuksina mainittiin mm.

- looginen eteneminen
- tutut kappaleet
- kuvitus
- säestykset
- mukana tuleva CD
- suomenkielisyys
- ohjeita opettajille ja vanhemmille
- kuvia asennoista
- teorian sisältyminen
- saatavuus.

Vaikka jokainen opettaja ja oppilas ovat erilaisia, vihkojen looginen eteneminen helpottaa opettajan työtä. Sama etenemisjärjestys ja -vauhti ei sovi kaikille, mutta perusasioiden esittely hyvässä järjestyksessä ja riittävä määrä erilaisia harjoituksia tekee opettamisesta ja oppimisesta helpompaa. Oppilaan aloittaessa viulunsoiton liikelle lähdetään tavallisesti tutustumalla viuluun soittamalla vapaita kieliä pizzicatoa. Sitten mukaan lisätään viulukäden sormet, ja samalla kehitetään erikseen jousikättä ilman viulua. Kun jousi laitetaan kielelle, joudutaan palaamaan sivuja taaksepäin, takaisin vapaakieli-harjoituksiin. Käytössä olevien viulukoulujen loogisesta etenemisestä eivät kyselyyn vastanneet opettajat kuitenkaan olleet aivan samaa mieltä.

Koska Suomessa ei tällä hetkellä ole loogisesti etenevää alkeisviulukouluja, on pakko ottaa osia sieltä sun täältä.

Eräs vastaaja koki Viuluni soi -viulukoulun etenemisen selkeäksi.

Materiaali on selkeästi etenevää, sivut ja nuotit ovat myös selkeitä. Kuvitus iloista. Mukana on paljon lapsille tuttuja lauluja, mutta myös suomalaisia kansanlauluja, joihin tutustuminen on osa musiikkiperintömme siirtämistä. 1. aseman sormijärjestykset esitellään hyvin. Ihania säestyksiä!

Viulukoulujen kappalevalinnoilla oli selvästi merkitystä viulunsoitonopettajille. Kappaleiden tunnistettavuus koettiin hyvänä ominaisuutena, ja myös kuvituksella oli opettajien mukaan merkitystä oppilaille.

Viuluni soi ohjelmistossa on paljon lasten tuttuja lauluja, helposti omaksettavia, lapset tykkää kirjan asusta.

Monet uudemmat viulukoulut sisältävät CD-levyn, jossa on säestyksiä vihossa esiintyville kappaleille. Suomessa käytetyimmät Viuluni soi ja Iloinen viuluniekka eivät sisällä CD-levyjä, Iloinen viuluniekka toki jo ikänsä puolesta. CD-levyt ovat lisääntyneet viulukouluissa paljon, mutta eräs vastaaja toivoo niitä vielä enemmän.

Olisi mukava, jos useammassa vihoissa olisi mukana CD-levy, jossa kappaleet olisi soitettuna.

Suomenkielisyys koettiin muutamassa vastauksessa tärkeäksi ominaisuudeksi alkeismateriaalia valittaessa. Osa opettajista valitteli suomenkielisen materiaalin vähyyttä, sillä suomenkielisen materiaalin tärkeys korostuu varsinkin, jos vanhemmilla ei ole kokemusta viulunsoitosta, jolloin he eivät osaa ohjata alkeisoppilasta viulunsoitonopettelussa ilman ohjeita.

Usman nuottikirjoja on parhaiten saatavilla. Suomenkielinen oppikirja on useimmiten paras, niin oppilaat ja heidän vanhemmat voivat tutustua helposti opeteltaviin asioihin. Nuottikirja pysyy hyvin tallessa, kun taas irralliset monisteet tuntuvat olevan helposti jossain muualla. Harmillisesti Viuluni soi -kirjoista on painokset loppu, se on ollut paras.

Suurimpia yksittäisiä esille tulleita tekijöitä oli yksinkertaisesti materiaalin saatavuus. Materiaalia viuluoppilaille on selvästi olemassa melko paljon, mutta sen käyttöä rajoittaa sen löytyminen. Muutama kommentti osoitti myös, että kaikki opettajat eivät ole edes tietoisia tarjolla olevasta materiaalista. Kahdesta käytetyimmästä viulukoulusta Iloista viuluniekkaa on edelleen hyvin saatavilla, mutta tutkimuksen yleisin kommentti koski Viuluni soi -sarjan painosten loppumista.

Opettajat tekevät töitä itselle sopivan materiaalin löytämiseksi ja jopa muokkaavat sitä, jos kokevat tarpeelliseksi. Usea vastaaja kertoi käyttävänsä aikaa oppilaiden toimien kappaleiden etsimiseen ja nuotintamiseen. Erityisesti pop -musiikkia moni opettaja kertoi käyttävänsä oppilaiden toiveesta opetuksessa, kuin myös klassisille viulisteille melko tuntematonta choppausta, joka tarkoittaa viululla soitettavaa rytmistä komppausta.

Poppia/popahtavaa pitäisi olla myös. Choppausta ei löydy kuin netistä, vaikka se olisi hyvä konsti säästää rytmisesti jotain poppityyppistä kappaletta.

Yleisesti muutamaa vastausta lukuun ottamatta opettajat olivat melko tyytyväisiä tarjolla olevan materiaalin määrään (lukuun ottamatta Viuluni soi –materiaalin painoksen loppumista) ja jaksavat etsiä sitä. Loogisuutta ja päivitystä kaivataan kuitenkin varsinkin suomenkieliseen materiaaliin.

5.4 Neljän käytetyimmän viulukoulun ominaisuudet

Kyselyn mukaan Viuluni soi on tällä hetkellä kaikkein käytetyin viulukoulu. Sen käytölle löytyi monia syitä. Se on yksi uudemmista suomalaisista viulukouluista, joten laulut, joita näistä vihoista löytyy, ovat nykyaikaisempia kuin esimerkiksi Iloisessa viuluniekassa. Kappaleet ovat myös mukavia, tuttuja ja helposti omaksuttavia ja säästykset ovat hauskoja. Sarjan ensimmäisessä osassa on selkeitä asentokuvia sekä viulun että jousen asettamisesta paikoilleen. Useiden vastaajien mielestä kuvat ja värit ovat hyviä ja sopivia lapsille. Vaikka enemmistö tämän materiaalin käyttäjistä kehui Viuluni soi -sarjaa paljon, ja sitä sanottiin jopa loistavaksi, myös joitain puutteita huomioi-

tiin. Joidenkin mielestä se on monille liian lapsellinen ja ohjelmisto saisi olla rikkaampaa. Materiaali etenee nopeasti ja ei sovellu hyvin ihan pienemmille oppilaille. Toisaalta nopea etenemistahti voi olla myös hyvänä haasteena esimerkiksi jo nuottia lukevalle oppilaalle. Suurimpana puutteena koettiin kuitenkin selkeästi tämän materiaalin painosten loppuminen.

Iloinen viuluniekka oli toiseksi käytetyin viulukoulu. Suomalaisuus sekä looginen ja selkeä eteneminen olivat perusteluita tämän materiaalin käyttöön. Positiivisena nähtiin asteikkojen ja kappaleiden kulkeminen samoissa sävellajeissa sekä sen soveltuvuus nuotinluvun opetteluun. Kritiikkiä Iloinen viuluniekka sai liian useista pienistä kappaleista ja hitaasta etenemisestä. Pitkiäkin kappaleita kaivattiin.

Colourstrings-materiaalin suurimpana etuna nähtiin sen soveltuvuus pienten lasten alkeisopetukseen. Oppilaille, joilla on haasteita nuotinluvun oppimisessa, tämä materiaali sopii hyvin, koska siinä käytetään värejä apuna nuotinluvun hahmottamisessa ja nuottiviivastokin alkaa yhdestä täydentyen lopulta viisiviivaiseksi. Tämä olikin monen vastaajan peruste Colourstrings-sarjan käyttämiseen. Muita hyväksi koettuja asioita olivat vasemman käden pizzicato -jousiyhdistelmät ja huiluääniharjoitukset.

Opettajien kommenttien perusteella Suzuki on hyvä viulukäden tekniikoiden opettamiseen ja siitä pidettiin myös, koska se alkaa A- ja E-kieliltä. Jousikäden ja äänen tuoton opettamiseen opettajat kertoivat kuitenkin tarvitsevansa oheismateriaalia.

Vaikka kyseessä on opetusmetodi, moni muulla kuin Suzuki -metodilla opettava opettaja käyttää sitä materiaalilähteenä sen sisältämien hyvien kappaleiden takia.

5.5 Materiaalin valintakriteerit eri oppilaille

Opettajien vastaukset olivat jokseenkin eriäviä sen suhteen, miten materiaali on valittu eri oppilaille. Toiset käyttävät samaa materiaalia kaikilla oppilaillaan ja toisten mielestä on tärkeää varioida materiaalia oppilaiden tarpeiden mukaan. Enemmistöllä vastaajista on kuitenkin tapana käyttää eri materiaalia eri oppilailla ja räätälöidä käytettävä materiaali useista viulukirjoista oppilaalle sopivaksi. Erityisesti oppilaan ikä vaikuttaa materiaalin valintaan. Erään vastaajan mukaan ”lapsilla käytän Colourstringsiä, nuoret ja aikuiset aloittavat Fortunatovilla”. Materiaaleja yhdistämällä

voi saada sopivan kokonaisuuden kullekin oppilaalle sopivaksi ja se voi myös olla motivoimassa sekä oppilasta että opettajaa:

Alkeisoppilaat ovat niin eri ikäisiä, että yhtä materiaalia mahdoton käyttää. Yhdistelemällä eri materiaalia löytää juuri ko. oppilaalle sopivan paketin. Ja omakin mielenkiinto säilyy yllä! Koen että itseään kunnioittava opettaja on jatkuvasti tietoinen uudesta ilmestyneestä materiaalista ja yrittää hyödyntää sitä työssään.

Materiaalin valintaan vaikuttavat myös oppilaan erityistarpeet kuten esimerkiksi nuotin luvun opettelu tai jonkin tietyn teknisen asian harjoittaminen. Jos nuotinluku on oppilaalle vaikeaa, niin osa opettajista on kokeillut käyttää värejä ja suurennettuja nuotteja apuna opetuksessa. Oppilaan etenemisvauhdilla on myös merkitystä materiaalivalinnassa:

Esim. Viuluni soi kirjoja ei enää paineta, mutta se opettaa nopeammin vapaitten kielten osuuden kuin esim. Iloinen viuluniekka. Lähes kaikki koulut opettaa heti kaikki viulukäden sormet, mikä ei ole useimmille pienille soittajille mahdollista omaksua. Siksi esim. Viuluvelho sopii heille.

Useille opettajille oli tärkeää, että oppilaiden toiveet otetaan huomioon kappalevalinnoissa. Huolimatta käytettävästä materiaalista esille nousi vahvasti se, että oppilaat etenevät eri tahtia, joten osalle kertyy enemmän soitettavaa ohjelmistoa. Joillakin opettajilla on käytössä sama materiaali, josta he valitsevat kappaleet, kun taas toisilla on tapana etsiä eri materiaaleista oppilailleen sopivia kappaleita. Samaa materiaalia käyttäessä hyötynä voi olla, että oppilaat voivat soittaa yhdessä kappaleita ja samalla oppia toisiltaan. Toisaalta eri materiaalit ja kappaleet voivat olla motivoimassa oppilaita, kun kaikki eivät soita samoja kappaleita:

Käytän paljon eri materiaalia. Vuosien saatossa olen huomannut, että oppilaiden mielenkiinto säilyy paremmin, kun esim. kaikki eivät esitä samoja kappaleita - konserteista tulee monipuolisempia. Oma mielenkiinto ja tuoreus työhön on koko ajan läsnä. Erilaiset oppijat haastavat open aina etsimään uutta materiaalia, joka palvelee oppilasta parhaalla mahdollisella tavalla.

5.6 Vastaako materiaali tasosuoritusohjeita?

Kysymykseen, vastaako mielestäsi tarjolla oleva alkeismateriaali SML:n tasosuoritusohjeita, opettajat olivat enimmäkseen sitä mieltä, että vastaa. Joidenkin mielestä perustaso 1:n opettamiseen löytyy hyvin materiaalia, ja perus viulukouluilla pärjää, mutta perustasolla 2 materiaalia täytyy haalia jo enemmän muistakin vihkoista. Erään vastaajan mukaan ”pt2 materiaalia on eri kirjoissa ja irrallisissa kappaleissa ja etydikirjoissa.” Materiaalia kaivattiin myös lisää ja erityisesti perustasolle 2. Osa vastaajista kertoi, että ei käytä tasosuoritusohjeita, koska opettaa paikassa, jossa ei tehdä tasosuorituksia, eikä näin ollen osannut vastata kysymykseen.

Joitain puutteita havaittiin materiaalivalikoimassa. Erityisesti vibraton ja improvisoinnin opettamiseen ei juurikaan löydy materiaalia eikä ohjeistuksia. Yhteissoittoon löytyy jonkin verran materiaalia, mutta siihen kaivattiin lisää monipuolisuutta. Erään vastaajan mukaan improvisointiin ja säveltämiseen sekä itsearviointiin ja tavoitteiden asettamiseen olisi hyvä löytyä ohjeistuksia viuluvihkoista:

Improvisaation ja oman sävellyksen tekemiseen voisi olla helppoa ja selkeää ohjeistusta. Useimmilla opettajilla ei ole tähän osaamista. Myös tavoitteiden selkeä asettaminen ja itsearviointi puuttuu. Voisiko tätä olla kappaleiden tai "lukujen" yhteydessä? On tärkeää osallistaa lapsi tekemiseensä eikä ainoastaan siten miten muualta sanellaan.

Tutkimuksen tuloksia vertailtaessa kävi ilmi, että kansalaisopistojen opettajat ovat tietoisia SML:n tasosuoritusohjeista ja osa heistä seuraa niitä, vaikka musiikin yleisen oppimäärän mukaista opetusta tarjoavien kansalaisopistojen ei ole pakko teettää oppilaille tasosuorituksia.

5.7 Millaista materiaalia kaivataan?

Uudenlaista alkeismateriaalia kaivataan markkinoille. Opettajat toivoivat materiaalin olevan sekä motivoivaa, että teknisesti kehittävä. Viulopedagogiikka on kehittynyt viimeisen muutaman vuosikymmenen aikana paljon, ja suomalainen, paljon Venäjältä vaikutteita saanut opetustyyli, on saanut uutta väriä varsinkin Suzuki- ja Coloursrings-metodeista.

Colourstrings-metodissa viulukättä harjoitellaan alkuun paljon vasemman käden pizzicatojen ja huiluäänien avulla. Tällä ehkäistään alkeisoppilaiden tapaa puristaa vasenta kättä viulun kaulan ympärillä kielen alas painamiseksi. Muutkin kuin Colourstrings-metodia käyttävät opettajat ovat huomanneet tämän hyödyt.

Mielelläni käyttäisin vasemman käden pizzicatoja enemmän ja jo alkuvaiheissa kolmos- ja nelossormeja esim. huiluääninä, jotta käden asento tulisi paremmin tutuksi.

Prima vista on tärkeä taito, jota mitataan kurssitutkinnoissa ja pääsykokeissa, ja josta on paljon hyötyä myös oikeassa elämässä. Kappaleiden nopea omaksuminen ja tarvittaessa myös hyvä prima vista säästävät aikaa ja helpottavat tiukan paikan tullen. Ainoastaan prima vista -harjoituksiin tarkoitettua materiaalia on kuitenkin vähän tarjolla.

Jokin vihko prima vista -soiton harjoitteluun viulisteille voisi olla kiva olemassa.

Kyselyyn vastanneet opettajat olivat yksimielisiä, että miellyttävän näköinen ja kivoja kappaleita sisältävä viulukoulu motivoi oppilasta soittamaan ja harjoittelemaan. Samaa lähtökohtaa voisi käyttää myös asteikkovihoissa.

Asteikkovihkosta voisi tehdä kivemman näköisen ja mieltä asteikkosoittoon vaikka säästyksellistä kuviota, jotenkin lisäherkuilla innostaa oppilaita soittamaan asteikkoja.

Eräs vastaaja mainitsi vielä, että rakenteen tulisi olla sellainen, että opittuja asioita myös kerrattaisiin.

Viulukoulussa pitäisi olla kivempia kappaleita, sellaisia joissa olisi monenlaisia soittotapoja ja mielikuvitusta enemmän. Vähilläkin äänillä voi tehdä rikasta musiikkia. Kehollisuutta saisi myös tuoda enemmän esille. Ja jäsenyyksen pitäisi olla sellainen, että jo opittua säännöllisesti tulisi kerrattua vähän eri muodossa.

Yhteissoitto on tärkeää paitsi musiikillisen kehityksen vuoksi, myös motivoivana tekijänä. Uudempaa yhteissoittomateriaalia on tarjolla huonosti alkeisopetukseen, jolloin

opettajat usein sovittavat sitä itse. Jousilajien opettamiseen opettajat mainitsivat joutuvansa etsimään oheismateriaalia. Opettamista helpottaisi, jos ne esiteltäisiin selkeästi, ja niihin olisi hyvät harjoitukset yhdessä paikassa.

Jousilajien opettelu vaiheittain: valmistavat harjoitukset, harjoittelut sekä vahvistavat harjoitukset. Lisäksi musiikkikasvatusleikkejä voisi olla vihkoissa enemmän!

Viulukoulujen kappaleiden monipuolisuuden puolesta opettajat olivat kirjoittaneet monta kommenttia. Suomalaisen kansanmusiikin, eri musiikkityylien ja eri kulttuurien musiikkia toivottiin viulukouluihin kirjavammin. Monikulttuurisuus näkyi useassa kommentissa, ja toiveena oli maailmanmusiikin sisällyttäminen opetusmateriaaliin. Yleisesti viulukoulujen kappaleiden toivottiin olevan monipuolisempia ja tuotavan tähän päivään. Vaikka Tuiki, tuiki tähtönen on eittämättä viulunsoiton alkeispedagogiikan tärkeimpiä ja soitetuimpia teoksia, eräs opettaja kertoi kaipaavansa sen tilalle jotain uutta.

Yhteissoittoon saisi olla materiaalia varsinkin näin pienille. Kaipaan kappaleita jotka ovat tätä aikaa (riittää jo Tuiki, tuiki tähtönen).

Eräs vastaaja toivoo arvokkaasti ikääntynyttä Iloista viuluniekkaa uudistettavan tähän päivään ja kaipaa myös lisää vapailla kielillä soitettavia harjoituksia.

Viuluniekkaa voisi uudistaa tähän päivään: kirjoitusta selkeämmäksi ja nykyaikaisempia menevämpiä kappaleita. Kaipaisin myös paljon kivoja vapaakielilauluja jousella soiton harjoittelua varten. Näitä helpoilla säestyksillä (myös sointumerkit) kotiväkeä ajatellen! Säestykset levyllä toimivat joidenkin kanssa myös. Voisiko viulukoulun yhteydessä olla sivusto missä lisämateriaalia, tietoa ja vinkkejä, ohjeita oman soittovideon tekemiseen, viuluun liittyviä pelejä? Viulukoulussa voisi olla myös lyhyt ja selkeä teksti vanhemmille siitä mitä soittoharrastus on ja mitä taitoja tullaan opettelemaan.

6 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselytutkimuksen luotettavuus on riippuvainen kyselyyn vastanneiden määrästä sekä riittävästä levinneisyydestä sijainnin ja eri viulunsoitonopetusta tarjoavien opiskelupaikkojen kesken. Kysely lähetettiin laajasti ympäri Suomen noin parille sadalle viulusoitonopettajalle, ja saadut 41 vastausta antavat kohtuullisen kattavan otannan opettajista. Vastauksia tuli eri puolilta Suomea sekä konservatorioiden, musiikkiopistojen, kansalaisopistojen että yksityisten musiikkikoulujen viulunsoitonopettajilta. Vastaukset painottuivat oletetustikin Etelä-Suomeen, koska siellä on eniten opetusta tarjolla. Vastaajat olivat myös melko kokeneita opettajia, sillä yli puolet opettajista kertoi omaavansa työkokemusta yli 20 vuoden ajalta, mikä lisää kyselyn luotettavuutta, sillä juuri heillä pitäisi olla paras tietämys käytettävästä materiaalista.

Kysely oli auki kahden viikon ajan. Monivalintakysymykset olivat hyviä ja niistä sai selkeitä vastauksia, mutta avointen kysymysten asettelu olisi voinut olla selkeämpää väärille poluille eksymisen tai toistamisen välttämiseksi. Kysymys ”Mitä viulukouluja/materiaalia käytät alkeisopetuksessa?” olisi pitänyt muotoilla paremmin, jotta olisi saatu selkeämpi ero viulukoulujen ja oheismateriaalin välillä. Kysymyksellä tarkoitettiin opettajien pääasiallista materiaalia, joka on käytössä lähes päivittäin. Osa vastaajista saattoi listata tämän kysymyksen alle kaiken käyttämänsä materiaalin. Taulukkoa (ks. taulukko 2) tehdessä ongelmaksi tulikin joidenkin vastausten kohdalla se, että ei tiedetty, mitä vastannut opettaja oli tarkoittanut pääasiallisena ja mitä oheismateriaalina. Tehty taulukko näyttää kuitenkin pääpiirteittäin oikealta, ja tärkeämpää olikin saada ylipäättään listattua, mitä kaikkea materiaalia on olemassa. Kysymyksen olisi voinut tehdä myös monivalintaisena, mutta koska arvattavissa oli vain muutama käytetyin viulukoulu, olisi tuntemattomampien viulukoulujen listaamisen perustelu ollut hankalaa. Tästä huolimatta vastauksia tutkimuskysymyksiin saatiin hyvin.

Kyselyn vastauksia käsiteltiin anonymisti, jolloin viulunsoitonopettajien toimipaikkojen sijainnit rajattiin maakunnittain. Kuntakohtainen tieto olisi ollut muutenkin turhan tarkkaa, ja näin vastaajan henkilöllisyys ei pääse paljastumaan. Vastaukset ovat myös yleensä rehellisempiä ja avoimempia, kun kysely käsitellään nimettömänä.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteita oli tehdä lista opettajien käyttämästä viulunsoiton alkeispedagogiikassa käytettävästä materiaalista, kerätä tietoa materiaalin käytön syistä, eli viulukoulujen hyviä ja huonoja puolia, sekä verrata käytettävän materiaalin soveltuvuutta tasosuoritusohjeisiin. Tuloksina saimme melko kattavan listan käytössä olevasta materiaalista, paljon syitä käytössä olevan materiaalin käyttämiseen sekä kehitysideoita uusia viulukouluja varten.

Tasosuoritusohjeista ja viulukoulujen käytettävyydestä niiden suorittamiseen opettajat olivat erimielisiä. Varsinkin pt 2 tasolla moni opettaja kertoi käyttävänsä viulukoulujen lisäksi muuta oheismateriaalia eri teknikoiden opettamiseen. Tasosuoritusohjeita kommentoitiin melko yleisellä tasolla, eikä yksittäisiin ohjeissa mainittuihin tekniikoihin suuremmin pureuduttu. Kommentteja tuli kuitenkin tasosuoritusohjeissakin mainittujen vibraton, improvisoinnin ja säveltämisen opettamiseen käytettävän materiaalin vähyydestä.

Tutkimuksen tulokset ovat suoraan hyödynnettävissä sekä oman että muiden opettajaksi opiskelevien materiaalitietouden laajentamiseen, unohtamatta työelämässä olevia opettajia. Materiaalin käytön perusteista saatiin tietoa, joka voi olla kiinnostavaa sekä materiaalia etsiville opettajille, että uutta materiaalia tekeville. Toki myös kehitysideat ovat käyttökelpoisia tulevaisuutta ajatellen. Verrattaessa oman tutkimuksen pohjalta tehtyä listaa käytössä olevasta materiaalista Nevatalon Pro Gradu –työssä vuonna 2002 esiteltyyn listaan, voimme todeta, että listaus on 15 vuoden erosta huolimatta samansuuntainen. Jotain uutta on tullut tilalle ja jotain vanhaa jäänyt pois. Suurimpana muutoksena näkyi Viuluni soi -viulukoulun tuleminen markkinoille, ja sen nousu käytetyimmäksi viulukouluksi. Samalla Viuluvelho- ja Viulutaituri -viulukoulujen käyttö on laskenut huomattavasti. Suzuki -materiaalin käyttö oli selvästi vähentynyt, ja vastaavasti Colourstrings -materiaalin käyttö lisääntynyt. Liekö Colourstrings vienyt tilaa Suzukilta vuosien varrella? Olemassa olevan materiaalin riittävydestä oli tiini yhtä erimielisiä kuin vuonna 2002, puolet toivoi lisää ja puolet olivat tyytyväisiä nykytilanteeseen. Nevatalon kyselyn perusteella vuonna 2002 tavallinen viulunsoi-

tonopettaja oli 30-39 -vuotias nainen, kun meidän tutkimus kertoi vuonna 2017 viulunsoitonopettajan olevan yli 50 -vuotias nainen. Tämä voi kertoa paremmista tulevaisuuden työnäkymistä.

Opettajat kertoivat valitsemiensa viulukoulujen käytön perusteeksi yleisimmin hyvät kappaleet ja harjoitukset, suomenkielisyyden ym. ominaisuuksia, mutta kukaan ei maininnut perusteeksi esimerkiksi sitä, millä sormella viulukoulussa aloitetaan viulukoulun vasemman käden harjoitukset otelaudalla. Tavallisesti sormet esitetään järjestyksessä 1, 2, 3 ja 4, mutta perusteltua olisi aloittaa alusta alkaen hyvän käden asennon saavuttamiseksi kolmannella sormella. Kyselyssä olisi ollut mahdollista kysyä myös tällaisia asioita, mutta päätimme pitää kyselyn enemmän yleisellä tasolla. Tärkeämpi valintakriteeri oli tutut lastenlaulut, joiden käyttö on kokemustemme mukaan perusteltua, sillä tuttua melodiaa ei tarvitse enää opetella, vaan ainoastaan siirtää se viulun kaulalle. Lastenlaulujen laulaminen viulutunneilla on varmasti helpoin tapa aloittaa musisointi, ja hyvä konsti myös siksi, että oppilaan ei tarvitse odottaa viulunsoiton tekniikan oppimista pystyäkseen musisoimaan. Toisaalta tuttujen laulujen soittaminen voi olla helpompaa, mutta oppilaalle voi olla myös lannistavaa palata vihkossa taakse päin. Samat harjoitukset viulun kieliin tutustumiseen vapailla kielillä ja jousikäden harjoitteluun eivät välttämättä muutenkaan täysin samanlaisina toimi parhaalla mahdollisessa tavalla. Eroavuuksia on mm. jousella soiton helpompi aloittaminen A -ja E -kielillä jousen painon vuoksi.

Play along -vihkoja on tarjolla markkinoilla, ja ne tulevat varmasti lisääntymään. Kokemustemme mukaan ne motivoivat harjoittelemaan, mikä on aina arvostettava ominaisuus, mutta niiden käytössä on myös joitakin ongelmia. Oppilaat saattavat olla vastahakoisia investoimaan vihkoon, varsinkin jos vihkoa käytetään vain muutaman hyvän kappaleen vuoksi. Joidenkin vihkojen CD:istä puuttuu riittävän hitaat harjoitteluersiot, jolloin oppilaan pitää käytännössä harjoitella kappale ensin ilman säestystä oikeaan tempoon, kun motivoivampaa olisi harjoitella hitaampanakin säestyksen kanssa. CD:t alkavat pikkuhiljaa myös olla vanhaa teknologiaa. Kaikkien oppilaiden kotona ei enää ole CD-soitinta, jolloin kappaleet olisi parempi olla esimerkiksi muistitikulla, tai parhaassa tapauksessa ladattavissa internetistä, jolloin säästettäisiin myös painamiskulut tai muistitikun hinta. CD-levyn taustan kanssa soittaminen ei saa

myöskään jäädä ainoaksi ”yhteissoiton” muodoksi, sillä siitä puuttuu kokonaan inhimillinen kontakti toiseen soittajaan. Erilaiset opettajan kanssa soitettavat duetot ja säestäjän kanssa soitettavat kappaleet ovat edelleen sitä tärkeintä yhteismusisointia.

Pop-kappaleet koettiin kyselyn perusteella monien oppilaiden kanssa motivoiviksi, mutta niiden sisällyttäminen opetuksessa käytettäviin vihkoihin voi olla haastavaa. Nykynuorten tuntema pop-musiikki on melko kertakäyttöistä, ikivihreitä kappaleita lukuun ottamatta, joita nuoret eivät taas niin hyvin tunne. Vuosittain julkaistaan laulukirjoja, jotka sisältävät uutta pop-musiikkia, joten niiden käyttö viulunsoitonopetuksessa voi olla helpompi tie. Kappaleiden sävellajit eivät monestikaan vastaa viulunsoiton alkeisopetuksen tarpeita, mutta transponointi nuotinnusohjelmalla on nopeaa. Pop-musiikki toimii motivaationa siitä pitävillä, mutta usein tekstilliset melodiat ovat sellaisenaan soitettavina lyhyitä ja tylsäköjiä soittaa instrumentilla, eivätkä ne välttämättä palvele viulunsoitossa esiintyviä pedagogisia tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla.

Teknologiaa eli erilaisia sovelluksia ja muuta sähköistä opetusmateriaalia on tarjolla musiikin opiskeluun, mutta mainintoja tutkimuksessa teknologian hyödyntämisestä viulunsoiton opettamiseen oli vähän. Esimerkiksi musiikin perusteiden opiskelu erilaisia sovelluksia hyödyntäen olisi perusteltua, sillä viuluoppilaiden teoria- ja säveltapailutaidot ovat heikkoja, jos oppilaat eivät erikseen opiskele niitä. Soittotuntien pituuksien takia näiden asioiden kattava opettaminen on kuitenkin hankalaa. Tulevaisuudessa teknologian käyttö tulee kuitenkin varmasti yleistymään.

Viulunsoitonopettajat käyttävät opetuksessaan uudempaa materiaalia, mitä kuvittelimme. Esimerkiksi vanhempia venäläisiä viulukouluja mainitsi käyttävänsä vain muutama. Kovin ajan hermolla monikaan opettaja ei kuitenkaan ollut mainitessaan käyttävänsä yli 40 vuotta vanhaa Iloista viuluniekka tai kirjoittaessaan vuonna 2003 julkaistusta Viuluni soi -oppimateriaalista ”uudempana viulukouluna”. Viulupedagogiikka on Suomessa monipuolista, kun käytössä on perinteisen pedagogiikan lisäksi erilaisia opetusmetodeja, kuten kansanmusiikkipainotteinen näppäripedagogiikka, sekä Suzuki- ja Colourstrings -metodit. Näiden opetusmenetelmien materiaali on rikastuttanut jo käytössä olevaa materiaalia ja löytynyt myös metodeja seuraamattomien työkalupakkiin. Tarjolla olevasta materiaalista ei ole kuitenkaan tietojemme

mukaan tehty mitään selkeää listausta SML:n vuonna 2005 julkaiseman Viulun ohjelmistoluettelon jälkeen. Materiaalin löytyminen on siis pitkälti oman ja kollegojen aktiivisuuden varassa.

Tutkimusta voisi kehittää jatkamalla käytössä olevien materiaalien tutkimista perustason loppuun asti eli pt2 ja pt3 osalta. Minkälaista materiaalia löytyy eri teknisten asioiden opettamiseen vai olisiko kenties tarvetta saada uutta materiaalia kehiin? Toinen mielenkiintoinen tutkimuskohde olisi myös laajentaa tutkimusta oppilaiden kokemuksiin materiaalista. Tutkimuksessa voisi esimerkiksi lähteä selvittämään minkälaista materiaalia he kaipaavat ja minkälaiset kappaleet motivoivat heitä soittamaan viulua. Tämänkaltaista tutkimusta ei ehkä kuitenkaan kannattaisi tehdä pienimmille lapsille vaan vähän pidemmällä oleville, jolloin oppilaat osaisivat paremmin ilmaista mielipiteitään, ja heillä olisi jo jonkinlaista näkemystä, minkä tasoisia kappaleita he pystyisivät soittamaan.

Johtuen opettajien kirjavista mielipiteistä tasosuorituksia kohtaan onkin mielenkiintoista seurata, miten uudet opetussuunnitelmien perusteet tulevat käytännössä toteutumaan ja kuinka uusien opetussuunnitelmien sisällöstä ja käytännöistä päästään yksimielisyyteen. Oppilaitoksille melko vapaat kädet antavat opetussuunnitelmien perusteet mahdollistavat myös hyvin erilaiset opetussuunnitelmat eri oppilaitosten kesken. On myös mielenkiintoista seurata, kuinka uudet opetussuunnitelmat tulevat vaikuttamaan viulunsoiton alkeispedagogiikassa käytettävään materiaaliin.

Lähteet

Aukia, J-P. 2017. Minne menet musiikkiopisto?. Rondo Classic 4, 32-36. Rondo Classicin verkkosivusto. Viitattu 29.5.2017.

<http://rondolehti.fi/artikkelit/lehtiartikkeli/minne-menet-musiikkiopisto/>.

Boyden, DD. 1965. The history of violin playing from its origins to 1761 and its relationship to the violin and violin music. London: Oxford University Press.

Boyden, DD. 1989. Violin family. London: Macmillan.

Deverich, R. 2015. Violin Pedagogy: How Did They Learn? Violin Tutors for Amateurs. Violinonline verkkosivusto. Viitattu 23.5.2017.

http://www.violinonline.com/violintutorsforamateurs.htm#_ednref26ine.com/violin_tutorsforamateurs.htm#_ednref26.

Galamian, I. 1990. Galamianin viulusetodi. Helsinki: VAPK-kustannus.

Garam, L. 2000. Lahjakkaan viulistin kasvatus. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. ed. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. Kvali. 2008. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Louhivuori, S. 1998. Viulupedagogiikan vaiheet. Musiikkiesteettisen ajattelun heijastuminen viulunsoitonopetukseen 1750 -luvulta 1970-luvulle. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Musiikki. N.d. Opetushallitus. Opetushallituksen verkkosivusto. Viitattu 29.5.2017.

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/musiikki.

Nevatalo, K. 2002. Suomalaisen viulupedagogiikan muutosaasteet. Pro Gradu -työ. Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos, Musiikkikasvatus. Viitattu 20.11.2017.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9834/katrinev.pdf?sequence=1>.

Rolland, P. & Mutschler, M. 1974. Teaching of action in string playing. Lontoo: Boosey & Hawkes.

Stowell, R. 1992. The cambridge companion to the violin. Cambridge; New York; Oakleigh: Cambridge University Press.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002.

N.d. Opetushallitus. Verkojulkaisu. Viitattu 29.5.2017.

http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017.

N.d. Opetushallitus. Verkojulkaisu. Viitattu 21.11.2017.

http://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017. N.d. Opetushallitus. Verkkosivusto. Viitattu 21.11.2017.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/taiteen_perusopetus.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005. N.d. Opetushallitus. Verkkojulkaisu. Viitattu 29.5.2017.

http://www.oph.fi/download/123012_taideyl_ops.pdf.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. N.d. Opetushallitus. Verkkojulkaisu. Viitattu 21.11.2017.

http://www.oph.fi/download/186919_Taiteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet 2005. Viulu. N.d. Suomen musiikkioppilaitosten liitto. Viitattu 30.5.2017.

<https://drive.google.com/drive/folders/0BwPy3NTmXxqQSDIEdzlXY2Z6WUE>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uud. laitos. Helsinki: Tammi.

Liitteet

Liite 1. Kysely viulusoiton opettajille

Kysely viulunsoiton opettajille

1. Ikä:

- alle 30v. 30-39v. 40-49v. yli 50v.

2. Sukupuoli:

- nainen mies

3. Maakunta/ -kunnat, joissa työskentelet:

- Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Kanta-Häme
 Pirkanmaa
 Päijät-Häme
 Kymenlaakso
 Etelä-Karjala
 Etelä-Savo
 Pohjois-Savo
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Etelä-Pohjanmaa
 Pohjanmaa
 Keski-Pohjanmaa
 Pohjois-Pohjanmaa
 Kainuu
 Lappi

(jatkuu)

(jatkuu edelliseltä sivulta)

8. Miksi käytät edellä mainittua alkeismateriaalia? Oletko kokeillut muita?

---

9. Mikä käyttämässäsi materiaalissa voisi olla paremmin?

---

10. Käytätkö muuta oheismateriaalia? Mitä?

---

11. Käytätkö alkeisopetuksessa eri materiaalia samantasoisilla, mutta erilaisilla oppijoilla? Miksi ja minkälaista?

---

12. Vastaako mielestäsi tarjolla oleva alkeismateriaali SML:n tasosuoritusohjeita?
(tasosuoritukset pt1 ja pt2: poissulkien staccaton, sautillén, spiccaton ja ricochet´n valmistavat harjoitukset)

(jatkuu)

(jatkuu edelliseltä sivulta)

13. Muita ajatuksia aiheesta?
